

Ruimte voor Advies

Adviesgroep voor ruimte, water en natuur

flora- en faunaonderzoek

Bloemstraat/Rozenstraat te Heerde

Woonstichting Triada

Titel	Flora- en faunaonderzoek Bloemstraat/Rozenstraat te Heerde
Betreft	Heerde, Bloemstraat 2 t/m 24, 2A t/m 24A Heerde, Rozenstraat 1 en 3, 1A en 3A
Uitvoering	Ruimte voor Advies Deventerstraat 179, 8171 NS Vaassen, 0578 560368
Contactpersoon	J. Mossink
Opdrachtgever	Woonstichting Triada, afdeling Vastgoedbeheer Eperweg 61, 8181 EV Heerde
Contactpersoon	Dhr. B. Reukers
Datum	18 december 2017
Status	v2

INHOUD

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding en doel	
1.2	Plangebied	
1.3	Opzet onderzoek	
2	Resultaten	6
2.1	Algemene bevindingen	
2.2	Bevindingen vogels met vaste verblijfplaats	
2.3	Bevindingen vleermuizen	
3	Effecten en aanbevelingen	10
3.1	Effecten	
3.2	Aanbevelingen	
4	Conclusie en aanbevelingen	12
4.1	Overzicht van de bevindingen	
4.2	Aanbevelingen	
4.3	Aanbevelingen vogels - jaarrond beschermde nesten: Huismus	
4.4	Algemene zorgplicht en calamiteiten	
5	Samenvatting wettelijk kader	14
5.1	Inleiding	
5.2	Gebiedsbescherming	
5.3	Soortenbescherming	
5.4	Rode lijsten	

1. Doel

Dit flora- en faunaonderzoek betreft een aantal woonblokken in Heerde. Het gaat om de locatie Bloemstraat 2 t/m 24, 2A t/m 24A en Rozenstraat 1 en 3, 1A en 3A. Woonstichting Triada heeft het voornemen om de woningen te slopen en vervangen voor nog nader te bepalen nieuwbouw. Deze ingreep kan echter van invloed zijn op vaste verblijfplaatsen o.a. van vleermuizen en vaste nestplaatsen van vogels, zoals ook geconstateerd in de quickscan (FF Quickscan Bloemstraat/Rozenstraat te Heerde, Ruimte voor Advies 2016). Deze vaste nest- en verblijfplaatsen zijn jaarrond beschermd, ook als ze tijdelijk niet in gebruik zijn. Dit betekent dat een ingreep géén negatieve gevolgen mag hebben voor de functionaliteit van verblijf- en nestplaatsen. Wet- en regelgeving omtrent deze soorten is vastgelegd in de Wet Natuurbescherming (WNB), zoals die sinds 1 januari 2017 van kracht is.

Het onderhavige rapport beschrijft de resultaten van een onderzoek naar beschermde soorten en vaste verblijfplaatsen. Het betreft momentopname en houdt geen rekening met de dynamische aspecten van natuur, zoals migratie en kolonisatie door soorten en veranderd gebruik en –beheer na afloop van het onderzoek. De rapportage kan dienst doen als onderbouwing bij ontheffings- of vergunningsaanvragen.

2. Plangebied

Het project bestaat uit totaal 28 woningen in 7 woonblokken. De woningen zijn opgetrokken uit baksteen en beschikken over spouwmuren en een pannendak. Ze dateren van halverwege de jaren '60. De bouwwijze van destijds maakt de woningen nu toegankelijk voor vleermuizen, gierzwaluwen en andere vogels. Er zijn mogelijkheden bij de kozijnbetimmeringen, onder de dakpannen, bij de aansluiting met de schoorstenen en in een enkel geval bij de kopgevel wegens beschadigd metselwerk. De gevels zijn grotendeels onbegroeid en de straat is arm aan hoge beplantingen, met uitzondering van de tuin van Rozenstraat 1 op de kruising met de Bloemstraat. Het merendeel van de woningen staan leeg; sommige al gedurende meerdere jaren.

Cluster	Locatie	Woningen	Ingreep
-	Bloemstraat 2-24, 2A-24A	24	sloop en nieuwbouw
	Rozenstraat 1, 3, 1A, 3A	4	sloop en nieuwbouw

Tabel 1.1 Onderzoekslocatie, omvang en voorgenomen ingreep.

3. Opzet onderzoek

Tijdens het voorjaar en de zomer is het plangebied zowel 's nachts als overdag verscheidene malen bezocht om de eventuele aanwezigheid van verschillende soorten vleermuizen, algemene broedvogels en broedvogels met een vaste jaarrond beschermde verblijfplaats vast te stellen en een beeld te krijgen van de aantallen. Ook de andere soortgroepen van beschermde en bedreigde planten en dieren zijn onderzocht.

Voor het vleermuisonderzoek hanteren we de richtlijnen van het Vleermuisprotocol 2017; voor de overige soorten de soortenstandaarden van Ministerie van EZ en Kennisdocumenten van BIJ12. Alle onderzoeken werden door ervaren deskundigen op het gebied van de betreffende soortgroepen uitgevoerd. De details van het onderzoek staan vermeld bij de resultaten (Hfd. 2).

Afb. 1.1 Beeld van de Bloemstraat te Heerde met de woningen gegroepeerd in woonblokken. Ter hoogte van de kopgevels ontbreken invliegopeningen doordat de ruimte tussen gevelplan en gevel is dichtgemetseld.

Afb. 1.2 Beeld van het woonblok aan de Rozenstraat

Afb. 1.3. Beeld van de kopgevel Bloemstraat 12A.

Afb. 1.4 Plangebied met de begrenzing aangegeven (rode lijn). Bron ondergrond: Google Earth/Aerodata International Surveys 2017.

2

RESULTATEN

2.1 Algemene bevindingen

Beschermde en bedreigde planten

Er zijn geen beschermde of bedreigde planten aangetroffen of te verwachten. De situatie ter plekke sluit beschermde of bedreigde planten zo goed als zeker uit. De bouw en opzet van de woningen en tuinen beperken de vestigingsmogelijkheden van beschermde soorten en bieden alleen ruimte aan sierplanten en –ondanks de leegstand– slechts zeer beperkt aan inheemse kruiden. De leegstaande woningen zijn nader onderzocht op muurplanten. Ook deze soorten ontbraken.

Beschermde en bedreigde dieren (anders dan vleermuizen, Huismus, Gierzwaluw)

Zoogdieren: In de tuinen van de woningen kunnen kleine zoogdieren zoals veldmuizen en spitsmuizen voorkomen, maar de mogelijkheden zijn in deze versteende omgeving beperkt. De tuinen van leegstaande woningen zijn wel geschikter voor algemene soorten. Sporen waren zichtbaar van Mol en woelmuizen. Van vaste verblijfplaatsen van zoogdieren die hun verblijf in woonhuizen hebben, zoals Steenmarter, zijn geen aanwijzingen. Ook niet bij de leegstaande woningen. Bij Triada zijn geen meldingen van overlast bekend, ook niet uit recente woninginspecties. De woningen werden daarom niet van binnen onderzocht. Het voorkomen van marterachtigen sluiten we om die redenen uit.

Vogels: Jaarrondbeschermde nesten van andere vogels dan Huismus en Gierzwaluw komen niet voor. Algemene broedvogels zonder vaste verblijfplaats, zoals Spreeuw en Kauw, zijn niet broedend aangetroffen maar broedgevallen van met name Kauw zijn niet uit te sluiten. Deze soort troffen we tijdens de inventarisaties veelvuldig aan. Vogelwerende maatregelen zoals de beschermkappen op de schoorstenen sluiten veel potentiële broedplekken van Kauwen af, maar vooral de leegstaande woningen zijn in trek bij deze dieren. Andere algemene broedvogels zonder vaste verblijfplaats, zoals Koolmees, komen hier in beperkte mate voor. De hoeveelheid structuurrijk groen is namelijk beperkt, een enkele hoekwoning met veel groen daargelaten.

Overige soorten: Voor de overige beschermde en bedreigde diersoorten voldoen de woonblokken en directe omgeving niet aan de eisen die beschermde en bedreigde dieren stellen aan hun leefgebied. Voor algemene nationaal beschermde soorten, zoals Gewone pad of Bruine kikker, bieden de tuinen van de woonblokken beperkt mogelijkheden. Voor beide soorten geldt bovendien een vrijstelling van de ontheffingsplicht bij activiteiten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling.

2.2 Vleermuizen

De daken, spouwen, schoorstenen en dakopbouwen van de woningen zijn geschikt als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuissoorten. Soorten die we in het plangebied verwachten zijn met name Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger en Ruige dwergvleermuis. De woonblokken werden door ons onderzocht op aanwezigheid van zomer-, kraam- en paar/baltsverblijven. Er is weinig bekend over de locaties waar gebouwbewonende vleermuizen in Nederland de winter doorbrengen. Er wordt vanuit gegaan dat plaatsen met toegankelijke spouwmuur die in gebruik zijn als zomerverblijf ook dienen als winterverblijf. In de periode mei-september voerden we vier

nachtelijke veldbezoeken uit (tabel 2.1), waarbij we met behulp van een zogenaamde batdetector (Pettersson D240x) en zichtwaarnemingen verblijfplaatsen in kaart brachten. De vogelonderzoeken zijn uitgevoerd door J. Mossink, ervaren broedvogel- en vleermuisdeskundige bij Ruimte voor Advies. De vleermuisinventarisaties zijn uitgevoerd door 2 personen, namelijk J. Mossink BSc en R. Kamperman BSc.

Datum	Periode-Temp-Weer	Doel inventarisatie
16-05-17	03.40-05.45, 18 graden, bewolkt, ZW 1-2	Vleermuis zomer-/kraam
15-06-2017	21.00-00.00, 22-20 graden, zonnig, O 3-4	Vleermuis zomer-/kraam
22-08-2017	04.30-06.30, 15-13 graden, half bewolkt, O 2-3	Vleermuis paarverblijf/balts
26-09-2017	20.15-23.15, 11 graden, half bewolkt, NO 1	Vleermuis paarverblijf/balts

Tabel 2.1 Overzicht inventarisatierondes t.b.v. vleermuizen, uitgevoerd door 2 personen.

Bevindingen vleermuizen

In het cluster waren twee soorten aanwezig, namelijk Gewone dwergvleermuis en Laatzvlieger. De Gewone dwergvleermuis was op alle data foeragerend aanwezig. Laatzvlieger alleen tijdens de voorzomerbezoeken. Van Gewone dwergvleermuis werd tijdens het inventarisatie seizoen geen verblijfplaatsen vastgesteld, maar vooral foeragerend aangetroffen (5-8 exemplaren) en dan vooral in het noordelijke deel van het plangebied. Een aantal dieren foerageerden intensief in de tuin van de hoekwoning met de Postweg. Later in het jaar werd hier een territorium vastgesteld (Postweg 4 of 6). Binnen het plangebied ontbraken verblijfplaatsen. In het najaar werden eveneens territoria vastgesteld aan de andere zijde van het plangebied, maar wederom buiten de te slopen woningen, zoals bij Bloemstraat nr. 37. Laatzvlieger is bij de hoek Bloemstraat-Rozenstraat gezien, langsvliegend in westelijke richting in geringe aantallen (4 exemplaren). Als foerageergebied of vliegroute is de waarde van het onderzoeksgebied beperkt en betreft het zeker geen essentiële, beschermde gebiedsfuncties.

Aantal en soort	Verblijfplaats	Locatie
- Gewone dwergvleermuis	geen	-
- Laatzvlieger	geen	-

Tabel 2.2 Waarnemingen van vleermuizen in het plangebied.

2.3 Vogels met vaste verblijfplaats

De Huismus en Gierzwaluw zijn soorten met jaarrond beschermde voortplantingsplaatsen die hun nesten vaak onder pannendaken en achter dakgoten bouwen. Om die reden onderzochten we de aanwezigheid van Huismus en Gierzwaluw nauwkeurig. De woningen voldoen aan de eisen die deze soorten stellen: Voor Gierzwaluw zouden de kopgevels geschikt zijn door de hoge gevels met een vrije aanvliegroute, ware het niet dat toegangen tot potentiële nestruimtes vrijwel geheel ontbreken. Voor Huismus is de gehele voor- en achterzijde van het alle woonblokken geschikt als verblijf- en nestplaats doordat de ruimte tussen pannen en dakbeschot ter hoogte van de goot open is. De pannen lopen overigens wel ver door in de goot, wat niet optimaal is voor mussen. Het onderzoek bestond uit meerdere veldbezoeken. Tijdens de veldbezoeken zijn (potentiële) nestplaatsen en vaste rust-/verblijfplaatsen in de te slopen huizenblokken in kaart gebracht. De bezoeken zijn afgelegd op de volgende data:

Datum	Periode-Temp-Weer	Waarnemingen
18-04-2017	12.00-13.45, 9 graden, zonnig, NO 2-3	Huisumus
07-05-2017	09.00-11.00, 10-12 graden, bewolkt, N 1-2	Huisumus

03-06-2017	21.00-22.00, 19 graden, bewolkt, W 2	Gierzwaluw
15-06-2017	21.00-22.30, 22-20 graden, zonnig, O 3-4	Gierzwaluw
13-07-2017	21.00-22.00, 15 graden, halfbewolkt, O 1	Gierzwaluw

Tabel 2.3 Overzicht inventarisatierondes t.b.v. Gierzwaluw en Huismus cluster Bloemstraat/Rozenstraat.

Bevindingen Gierzwaluw

Van Gierzwaluw foerageerden 6-8 exemplaren laag door de Bloemstraat, maar deden daarbij niet de woningen van het plangebied aan. Ze scheerden over de woningen aan de overzijde. Bij drie woningen werden daar verblijfplaatsen vastgesteld, tussen de kopgevel en de nokpan. In het plangebied zijn de mogelijkheden beperkt. Aan de kopgevel is geen ruimte tussen de muur en de gevelpad; alleen plaatselijk zijn mogelijkheden tot invliegen, zoals achter een regenpijp. Echter: er werden geen verblijfplaatsen vastgesteld.

Aantal	Soort	Verblijfsplaatsen	Overige waarnemingen
-	Gierzwaluw	-	-

Tabel 2.4 Waarnemingen van Gierzwaluw in het plangebied.

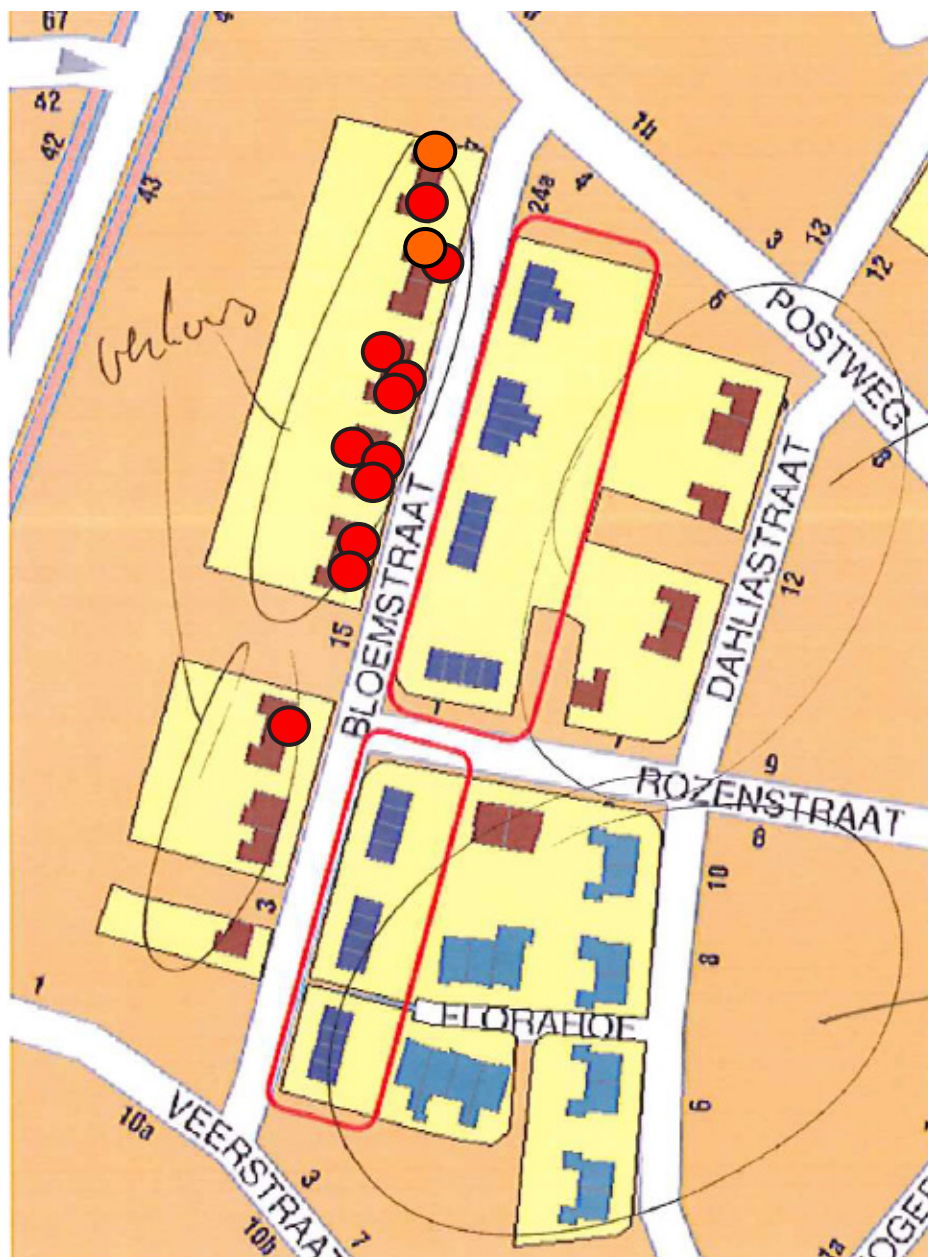
Bevindingen Huismus

In het plangebied troffen we geen verblijfplaatsen aan van Huismussen. Wel huist aan de overkant van de Bloemstraat een forse populatie mussen met maar liefst 11 broedparen verdeeld over 12 woningen. Wellicht ligt de oorzaak van het ontbreken van mussen in de pannenhagen, die vrij ver doorsteken in de dakgoot, waardoor de toegang beperkt is en minder aantrekkelijk dan de woningen aan de overzijde. Bovendien is de hoeveelheid dicht, opgaand groen rond de te slopen woningen relatief beperkt en is door de gedeeltelijke leegstand het voedselaanbod gedaald.

Het is niet uitgesloten dat Huismussen zich in de toekomst vestigen in de te slopen woningen. Dit is vooral mogelijk als na een uitzonderlijk goed broedseizoen nestgelegenheid in de momenteel bezette woningen een beperkende factor wordt. In dat geval zullen de jonge mussen alternatieven opzoeken, waarbij mogelijk ook de te slopen woningen in beeld komen. Mochten er tussen het uitgevoerde onderzoek en sloop alsnog mussen vestigen dan dient alsnog een ontheffing te worden aangevraagd en zijn mitigerende maatregelen nodig.

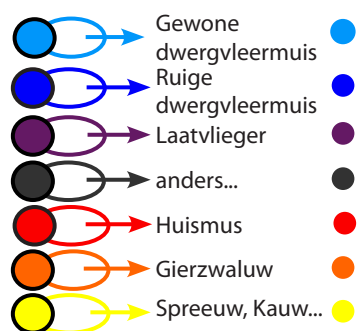
Locaties	Soort	Verblijfsplaatsen	Overige waarnemingen
-	Huisemus	Geen, wel veel aan overkant Bloemstr.	-

Tabel 2.5 Waarnemingen van Huismus in het plangebied.

Legenda

Verblijf-, foerageer- en vlieglocatie

↑
waarneming buiten plangebied

Afb. 2.1: Aanwezigheid van beschermde soorten in 2017. Bron ondergrond Woonstichting Triada 2017. Plangebied betreft de rood omcirkelde woonblokken.

3

EFFECTEN

3.1 Effect

Beschermde en bedreigde planten

- Er werden geen beschermde of bedreigde planten aangetroffen. De voorgenomen sloop en herbouw heeft geen effect op deze soortgroep.

Beschermde en bedreigde dieren (anders dan vleermuizen, Huismus, Gierzwaluw)

- Indien de uitvoer van de sloop (of de sloopvoorbereidingen) samenvalt met het broedseizoen van vogels leidt dit mogelijk tot verstoring van nesten van algemene broedvogels in opgaande begroeiing en woningen. De sloop kan bijvoorbeeld leiden tot verstoring of vernieling van nesten van met name Kauw die in de schoorstenen kan broeden. Verwijderen van opgaande beplanting zoals coniferen kan soorten als Merel, Roodborst en Houtduif treffen. Broedende vogels mogen nooit zodanig verstoord worden dat de verstoring invloed heeft op het broedsucces. Dit effect treedt niet op bij uitvoer van de werkzaamheden buiten het broedseizoen of door vooraf preventieve maatregelen te nemen om broedgevallen te voorkomen, hoewel de eerste optie de voorkeur heeft vanwege het kleinere risico dat deze werkwijze met zich meebrengt. Zie meer hierover bij de aanbevelingen.

Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger

- Er werden geen vaste verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied vastgesteld. De voorgenomen ingreep heeft daarom geen gevolgen voor beschermde gebiedsfuncties van vleermuizen. De ingreep kan mogelijk wel van invloed zijn op de foerageergebied en vliegroutes van Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger, maar het eventuele effect is erg beperkt, plaatselijk en bovendien teniet te doen door een aangepast verlichtingsregime te voeren. Zie hierover meer bij de aanbevelingen.

Gierzwaluw

- Er zijn geen verblijfplaatsen van Gierzwaluw aangetroffen. De voorgenomen sloop en herbouw heeft op deze dieren geen effect. De nabijgelegen nestlocaties zullen geen nadelige effecten ondervinden van de ingreep.

Huisemus

- Van Huisemus zijn geen broedlocaties aangetroffen in de te slopen woningen. De voorgenomen sloop en herbouw leidt niet tot verstoring en/of vernietiging van nestlocaties. In de woningen aan de overkant van de Bloemstraat leeft een omvangrijke mussenpopulatie (11 nestlocaties vastgesteld). De omringende straten bieden eveneens voldoende hervestigingsmogelijkheden voor Huisemus. Wees echter alert op toekomstige broedgevallen. Door de nabijheid van een relatief forse populatie bestaat de kans dat de mussen zich na een succesvol broedseizoen uitbreiden naar naastgelegen woningen, waaronder bijvoorbeeld de te slopen woningen. Wanneer ze zich permanent vestigen in

de periode tussen het uitgevoerde onderzoek en de sloop is alsnog een ontheffing met goedgekeurd mitigatieplan nodig voor het verstoren, aantasten en vernielen van jaarrond beschermde nestplaatsen, ook al zijn deze niet aangetroffen in 2017. Het is daarom verstandig om indien mogelijk voor aanvang van het komende broedseizoen te starten met de sloopwerkzaamheden. Voor half maart is de kans op broedgevallen nihil. Dus uiterlijk half maart moeten de sloopwerkzaamheden gestart zijn óf moeten preventieve maatregelen getroffen zijn. Preventieve maatregelen bestaan uit het afsluiten van alle mogelijke nesttoegangen in de bebouwing, in dit geval met name onder het pannendak. Ook is het belangrijk om voor aanvang van het broedseizoen de opgaande beplanting te verwijderen. In de periode half maart - eind augustus is dit alleen mogelijk als een broedvogelcheck van een erkend deskundige uitwijst dat er geen bezette nesten in de beplanting aanwezig is.

4

CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

4.1. Overzicht van de bevindingen

Soortgroep	Aanwezigheid	Effect	Aanbevelingen
Flora - beschermde soorten	niet	geen	geen
Vleermuizen - verblijfplaatsen	niet	geen	geen
Vleermuizen - vlieg/foerageerroutes	mogelijk	mogelijk	zie bij 4.2
Zoogdieren - gebouwbewonend	niet	geen	geen
Zoogdieren - grond-/boombewonend	niet	geen	geen
Zoogdieren - vrijgestelde soorten	beperkt	geen	n.v.t.
Vogels - jaarrond beschermde nesten	niet*	geen*	zie bij 4.3*
Vogels - algemene broedvogels	mogelijk	mogelijk	zie bij 4.2
Amfibieën/reptielen - vrijgestelde soorten	zeer beperkt	geen	n.v.t.
Amfibieën/reptielen - overige soorten	niet	geen	geen
Overige soortgroepen - alle soorten	niet	geen	geen

4.2 Aanbevelingen Vleermuizen-vlieg/foerageerroutes en Vogels - algemene broedvogels

- De kans op verstoring van niet-essentiële vliegroutes (en foerageergebied) treedt alleen op in de schemering en nachtelijke uren. Is het werken in de avonduren onvermijdelijk, dan zijn maatregelen met betrekking tot verlichting aan te bevelen. Dit kan bijvoorbeeld door het gebruik van afschermende armaturen en beperken van de verlichtingshoogte tot maximaal 3 meter. In de periode december -maart zijn vleermuizen normaal gesproken niet actief en zijn deze maatregelen niet nodig.
- Waar algemene broedvogels in de tuinen of woningen broeden, zoals Merel en Koolmees, mag er geen verstoring plaatsvinden tijdens het broedseizoen. Werk daarom buiten het broedseizoen, óf maak het dak, gevel en beplanting voorafgaand aan de broedperiode ontoegankelijk voor broedvogels (let wel: uitgezonderd Huismus en Gierzwaluw, dit mag uitsluitend met ontheffing). In dit project mag uitsluitend het dak van blok C zonder ontheffing worden dichtgemaakt voorafgaand aan het broedseizoen. Zet daarbij mogelijke broedplekken binnen invloedssfeer van de werkzaamheden in bomen en struiken af met lint, incl. een veiligheidsmarge. Nestkastjes aan de te renoveren gevels zijn niet in gebruik door mussen en mogen buiten het broedseizoen verwijderd worden. Dit is voornamelijk relevant voor blok C waar mogelijk werkzaamheden plaatsvinden tijdens het broedseizoen. Het broedseizoen is geen vaste periode maar loopt voor de meeste soorten globaal van half maart - half augustus. Let op vroege en met name late broedgevallen van duiven.

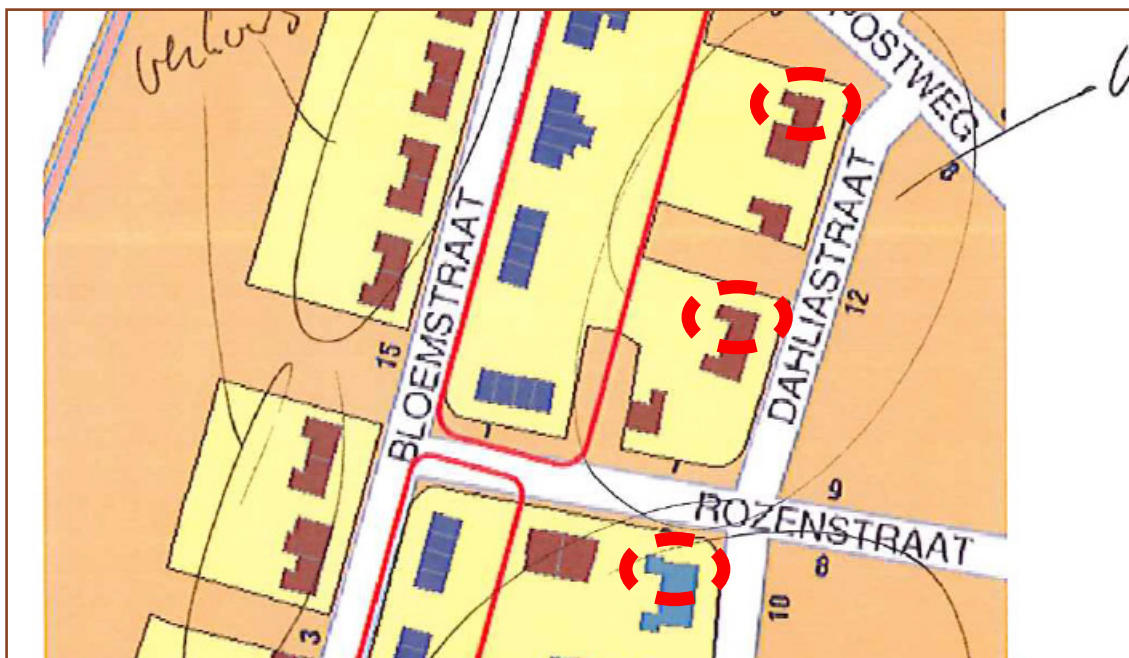
4.3 Aanbevelingen Vogels-jaarrond beschermde nesten: Huismus

- Tijdens de in 2017 uitgevoerde inventarisaties zijn weliswaar geen jaarrond beschermde nestplaatsen in de te slopen woningen vastgesteld, maar de Huismus komt wel algemeen voor in de wijk. Omdat er potentiële nestlocaties verloren gaan heeft Woonstichting Triada er voor gekozen om preventief onder ecologische begeleiding 5 nestkasten van het type 3-in-1 op te hangen aan gevels van woningen aan de Dahliastraat om eventuele uitbreiding van de lokale populatie te faciliteren (zie afb. 4.1 en 4.2). Dit is overigens geen verplichting vanuit de Wet natuurbescherming maar gebeurt op eigen initiatief van Triada. In de toekomstige

nieuwbouw zullen voorzieningen voor Huismussen worden geïntegreerd, waarschijnlijk door het plaatsen van vogelvides. Dit zal te zijner tijd in overleg met een Huismusdeskundige nader worden uitgewerkt.

4.4 Zorgplicht en calamiteiten

- Ten aanzien van álle dieren en planten (beschermd of niet beschermd) geldt dat men zich dient te houden aan de algemene zorgplicht. Dit houdt in dat nadelige gevolgen voor flora en fauna naar redelijkheid zoveel mogelijk voorkomen moeten worden;
- Wanneer tijdens werkzaamheden toch beschermde soorten aanwezig zijn, dient men de werkzaamheden tijdelijk stil te leggen en contact op te nemen met een deskundige (volgens omschrijving van het Ministerie van EZ) op het gebied van flora en fauna. Overleg met de deskundige en bevoegd gezag moet in dat geval duidelijk maken hoe met de ontstane situatie kan worden omgegaan;

Afb. 4.1: Geschikte locaties voor mussenkasten (rode cirkels). Kasten ophangen op kopgevel (noord) en/of oostelijke gevel nabij hoek. In totaal minimaal 5 type 3-in-1 kasten, verdeeld over 2 of 3 woningen.

Afb. 4.2: Geschikte locaties voor mussenkasten (rode cirkels), op deze foto de hoek Dahliaweg - Postweg. Situatie van de overige geschikte woningen komt hiermee overeen. Kasten ophangen op minimaal 3 meter hoogte. Bron foto: Google Streetview

5.1 Inleiding

In Nederland is de wetgeving omtrent de bescherming van natuurwaarden gesplitst in soortbescherming en gebiedsbescherming. De bescherming was voorheen geregeld in respectievelijk de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998. Voor houtopstanden gold de Boswet. Op 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming in werking getreden die de bovenstaande wetten vervangt. Wat betreft gebiedsbescherming is er weinig veranderd. Op het gebied van soortenbescherming hebben zich diverse wijzigingen voorgedaan. Zo zijn veel planten en vissen onder de nieuwe wet niet meer beschermd, terwijl een aantal zeldzame dagvlinders en libellen juist zijn toegevoegd. Verder is het bevoegd gezag in de meeste gevallen GS van de provincie, waar dat eerder de RVO was. De provincies hebben meer zeggenschap over het beleid, wat zich vooral uit in het feit dat er verschillen zijn in de vrijstellingslijsten van soorten waarvoor bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting of bestendig beheer en onderhoud vrijstelling geldt. Meer informatie over de Wet natuurbescherming is onder andere terug te vinden op de websites van de Rijksoverheid en de verschillende provincies.

5.2 Gebiedsbescherming

Gebiedsbescherming was voorheen opgenomen in de Natuurbeschermingswet 1998 en heeft de bescherming en instandhouding van natuurgebieden in Nederland als doel. Daartoe zijn gebieden aangewezen in het kader van de Vogelrichtlijn (VR-gebieden), Habitatrichtlijn (HR-gebieden) en het Verdrag van Ramsar (Wetlands). Beschermden Natuurmonumenten vervallen onder de Wet natuurbescherming omdat deze vrijwel geheel samenvallen met **Natura 2000-gebieden**. De VR- en HR-gebieden worden samengevat onder de noemer Natura 2000. Voor de Natura 2000-gebieden worden/zijn instandhoudingsdoelen geformuleerd voor specifieke vogelsoorten of habitats. Deze kunnen van gebied tot gebied verschillen. De hierboven genoemde gebieden kunnen overlappen. Activiteiten die een negatief effect hebben op Natura 2000-gebieden zijn verboden. Dat geldt ook voor activiteiten buiten de gebieden die een negatief effect hebben binnen het gebied. Voor activiteiten is een vergunning mogelijk. Een vergunning wordt pas afgegeven wanneer een zogenaamde 'habitattoets' is doorlopen. Hieruit moet blijken dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast en de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van de soorten niet verslechtert en geen verstoring van soorten optreedt. Een vergunning wordt afgegeven door de betreffende provincie.

Het **Gelders Natuurnetwerk** (hierna **GNN**) en de **Groene Ontwikkelingszone** (hierna **GO**) komen voort uit het herdefiniëren van de voormalige Ecologische Hoofdstructuur (EHS) door de provincie Gelderland. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. In het GNN is uitsluitend sprake van een natuurbestemming. Binnen het GNN zijn ruimtelijke ontwikkelingen slechts mogelijk wanneer deze van groot algemeen of provinciaal belang zijn én er geen reële alternatieven zijn. Er geldt dan wel een compensatieverplichting om negatieve effecten teniet te doen. De GO bestaat uit 'niet-natuurlijke' elementen van de voormalige EHS zoals infrastructuur en bebouwing. In de GO liggen meer ontwikkelingsmogelijkheden voor bijvoorbeeld bedrijven. De begrenzing en doelstellingen van GNN en GO worden door de provincie vastgesteld en is in verwerkt in de omgevingsvisie en -verordening.

5.3 Soortenbescherming

Onder de Wet Natuurbescherming zijn verschillende beschermingsregimes te onderscheiden: soorten van de Vogelrichtlijn (VR), soorten van de Habitatrichtlijn (HR) en overige beschermde soorten genoemd in bijlage A behorend bij artikel 3.10 van de WNb. Daarnaast hebben provincies de vrijheid om voor bepaalde soorten uit de laatste categorie vrijstelling te verlenen bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting en bestendig beheer en onderhoud. Gedetailleerde informatie over het onderdeel soortenbescherming, inclusief lijsten van beschermde soorten, is onder meer te vinden op de website van de Rijksoverheid.

5.4 Rode lijsten

Rode lijsten geven een overzicht van soorten die uit Nederland zijn verdwenen of duidelijk achteruit zijn gegaan. Rode lijsten hebben een signaleringsfunctie en geen juridische status. Plaatsing op de lijst betekent daarom niet automatisch dat de soort beschermd is. Daarvoor is opname van de soort onder de Wet Natuurbescherming nodig. De Rode lijsten zijn richtinggevend voor toekomstig beleid. Van overheden en terreinbeherende organisaties wordt verwacht dat zij bij beleid en beheer rekening houden met de Rode lijsten.